

Dilema etica:

**“Este corect ca George Becali sa faca
acte de caritate numai sub privirile
presei?”**

Ungureanu Mihai-Alexandru

Anul II, RPP, grupa a 3-a

Gigi Becali este un personaj al Romaniei contemporane care se individualizeaza in ochii opiniei publice prin niste caracteristici specifice. Caracterul si comportamentul sau l-au facut un personaj controversat: iubit de unii si hulit de altii. Cu o avere estimata la aproape un miliard de dolari, dupa spusele sale chiar 1,5 miliarde, Gigi Becali este recunoscut pentru actele sale de caritate. Fie ca vorbim de manastiri ridicate din banii lui, de sate reconstruite dupa inundatii sau de ajutorul financiar dat unui intreg cartier adancit in bezna, actele de caritate ale omului de afaceri au un numitor comun: au fost facute sub ochii presei. Mult timp acest lucru a trecut neobservat, iar oamenii presupuneau ca ceea ce se vede la televizor e valabil si in spatele camerei. Pana cand, Cornel Nistorescu, aflat in plin scandal cu Gigi Becali, a facut o dezvaluire socanta: Gigi Becali da bani si ajuta oamenii numai atunci cand e prezenta presa!

In cazul in care afirmatia este reala, inseamna ca scopul final al actiunilor lui Gigi Becali nu este decat atragerea de capital politic si construirea unei imagini solide in ochii populatiei. Presa nu reprezinta decat un instrument in mainile unui om care tinde sa devina tot mai puternic pe o scena politica subreda. Cum? Vanzand iluzii. Acest tip de actiune contrazice regula imperativului categoric a lui Kant. Chiar daca el afirma ca se cuvine sa faci ceea ce este moral, iar actiunile omului de afaceri au un inalt grad de moralitate (sa nu uitam ca el ajuta oameni aflati in situatii foarte dificile si, de multe ori, intrece in valoarea investitiilor chiar si Guvernul Romaniei), totusi ele au la baza o minciuna. Articolele si emisiunile lasa sa se intrevada ca Becali ar ajuta orice om, ca vrea sa faca asta si ca nu ar ezita nici o clipa, cand, de fapt, singurul motiv pentru care alege sa ajute o persoana in dauna alteia, este faptul ca presa este interesata doar de un caz din cele doua. De fapt, intregul sau discurs are cateva coordonate pe care se bazeaza: dimensiunile imense ale averii sale, disponibilitatea de a ajuta oamenii si de a investi sume mari de bani si caracterul cinstit care l-au ajutat sa faca atatia bani. Pentru cine

studiaza istoria lui George Becali, este evident ca exista afaceri cel putin dubioase care i-au dublat sau chiar triplat averea. Kant considera ca fiecare trebuie sa se supuna constiintei, iar daca cineva actioneaza contrar principiilor sale morale, atunci face un lucru rau. Ce nu subliniaza el este caracterul divers al tipologiilor umane, deci diversitatea comportamentelor si sistemelor de valori. Cu siguranta, Becali considera ca ceea ce face el nu incalca normele moralitatii. Adica ceea ce face este bine pentru oamenii carora le indeplineste visele si le rezolva problemele si, in acelasi timp, benefic pentru el, care castiga voturi si increderea cetatenilor. Multi dintre cei care privesc din exterior faptele omului de afaceri spun: ”o fi el cum o fi, dar uite: macar face si lucruri bune”. Dar in final tot despre un act imoral este vorba, minciuna reprezinta o incalcare a unei legi morale universal valabile. De asemenea, Kant sustine ca incalcarea constiintei produce sentimente de vinovatie. Nu si in cazul lui Becali. Nu rare sunt momentele cand, invitat la o emisiune televizata, Becali incepe sa insire faptele bune pe care le-a facut, insinuand, apoi, ca merita sa fie ales in fruntea tarii. In acelasi timp el apeleaza la santaj invocand limitele atributiilor si responsabilitatilor sale si indemnand oamenii sa il voteze pentru a le fi mai bine. Prin discursul sau, prin comportamentul sau si prin aspiratiile sale, George Becali confirma faptul ca prin actiunile intreprinse nu isi face datoria din spirit civic, ci urmarind un scop personal, acela de a conduce tara. De altfel, George Becali contrazice prin actele sale de caritate facute de ochii presei o alta conceptie de-a lui Kant: “oamenii trebuie tratati ca un scop in sine, nu ca simple mijloace de indeplinire a unor scopuri”. Ceea ce face el, ajutandu-I pe cei aflati in dificultate, este doar o etapa din planul sau de a castiga simpatia publicului, de a castiga voturile celor care il privesc. Pana la urma, moralitatea unui om este determinata de intentiile actiunilor sale. O persoana filantropa este cea care face bine, dar nu se lauda cu asta. Constiinta ii este impacata si nu cere nimic in schimbul ajutorului oferit. De multe ori Gigi Becali ataca persoane din viata publica spunand despre acestea ca nu misca un deget pentru binele semenilor lor. In acelasi timp, el se autoproclama salvatorul Roamniei si aduce in sprijinul afirmatiei sale toate actele de caritate pe care le-a facut. Astfel, le provoaca prejudicii de imagine multor persoane importante fara a aduce in discutie lucrurile bune facute de acestea.

Daca in viziunea lui Kant, faptele omului de afaceri sunt considerate gresite, in acceptiunea utilitarista a lui John Stuart Mill ar putea fi interpretate ca fiind bune prin prisma consecintelor pe care le au. Actiunile caritabile ale lui Becali fac bine multor oameni aflatii in situatii foarte dificile. Toata presa a vorbit despre reconstructia satului Rast, despre banii oferiti de Becali oamenilor saraci, despre construirea de biserici si donatiile facute unor societati caritabile. Oriunde este vorba de un subiect fierbinte pentru presa, iar oamenii sufera, este si George Becali care isi ofera ajutorul financiar. Mill ne indeamna sa punem in balanta binele si raul pe care l-ar putea provoca actiunile afaceristului. Astfel, balanta tinde sa incline catre fericirea pe care oamenii ajutati o simt decat catre posibilele avantaje de care ar putea beneficia Becali in urma actiunilor sale. Desi, indelungata perioada in care a fost in atentia presei datorita binelui pe care l-a facut, l-a urcat in topul preferintelor alegatorilor pe un onorabil loc 3. Daca, in schimb, ne ghidam dupa utilitaristii actiunii si incercam sa aflam daca faptele lui Becali vor avea ca rezultat triumful binelui asupra raului, putem polemiza. El ajuta oameni aflatii in situatii dificile. Ajutorul pe care il primesc ii face sa depaseasca momentul greu din viata lor si, astfel, binele sa triumfe in lupta cu raul. Daca privim problema din perspectiva lui Becali, vom avea parte de acelasi rezultat: binele pentru el insemnand o crestere vertiginoasa in sondaje, dar si multumirea sufleteasca oferita de placerea de a fi ajutat pe cineva aflat la ananghie. Daca, in schimb, privim problema din punctul de vedere a celor care vad la televizor sau citesc in ziare despre faptele de onoare ale afaceristului, vom ajunge la concluzia ca raul invinge binele. Pacaliti de actiunile sale, oamenii il vor admira, iar unii il vor vota vazand in el salvarea natiunii (sunt deja banale mesajele prin care Becali este considerat “Mesia romanilor” – comparatie datorata in mare parte demagogiei personajului atunci cand vine vorba de religie si de Dumnezeu). Acesti oameni vor vota un om lipsit de scrupule, interesat intr-o mare masura doar de binele propriu, un om care

se metamorfozeaza intr-o persoana generoasa doar pentru a-si face publicitate. Astfel, rezultatul final va fi unul dezastruos, oamenii fiind in pericol sa aiba un conducator care i-a mintit dintotdeauna. Vorbeam mai sus de prejudiciile de imagine pe care le aduce altor persoane din viata publica; oameni pe care ii face hoti, comunisti fara a-si sustine afirmatiile cu dovezi, ci doar facand un bilant al tuturor actiunilor facute de el si insinuand ca ceilalti nu au facut nici pe jumatate binele produs de el. Aceste discursuri nu fac altceva decat sa incline balanta in favoarea raului produs de actiunile sale.

Daca privim problema ridicata prin ochii utilitaristilor regulilor, atunci verdictul in aceasta dilema etica va fi foarte usor de dat: desi rezultatul actelor de caritate ale lui Becali sunt bune (vorbit de binele pe care il produce oamenilor pe care ii ajuta), ceea ce face el este rau, deoarece incalca o regula general valabila: nu este bine sa iti cladesti imaginea pe o minciuna!

Caracterul lui George Becali trebuie judecat in functie de scara sa de valori. Aceasta poate fi foarte usor identificata in discursul sau demagogic, dar, de multe ori, sincer. Daca in varful ierarhiei se gaseste familia, un lucru demn de lauda, imediat dupa vin banii si puterea. Desi pozeaza intr-o persoana extrem de credincioasa nu ezita sa jigneasca pe oricine ii sta in cale. Recunoaste in dese randuri ca este razbunator si nu pune mare pret pe educatia sa. In acest context este usor de inteles comportamentul sau disimulat.

Concluzia este ca, daca afirmatia facuta de Cornel Nistorescu ar fi adevarata, nici una din cele doua perspective nu ar inclina balanta in favoarea lui Gigi Becali si a actelor sale caritabile. Acest tip de actiune contravine atat imperativului categoric al lui Kant, cat si conceptiei utilitariste a lui Mill. Totusi, cea din urma poate sustine unele consecinte bune ale faptelor omului de afaceri.

Bibliografie:

Clifford G. Christians, Mark Fackler, Kim B. Rotzoll, Kathz B. McKee, *Etica mass-media*, Bucuresti, ed. Polirom, 2001